

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ
ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічно-оздоровча реабілітація осіб з вадами розвитку

освітній ступінь бакалавр

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта,
016 Спеціальна освіта

освітня програма усі освітні програми зі спеціальностей

тип дисципліни вибіркова

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти

протокол № 8 від 8.01.2020р.

Завідувач кафедри доц. Іванова Д.Г.

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету

 к. пед. н. Сич Ю. І.

Розробники програми:

Атмажов Іван Дмитрович, кандидат медичних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

Рецензенти програми:

Баштовенко Оксана Анатоліївна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	28	8
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7-8	Семінарські заняття:	
	20	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни є процес психофізичної та соціально-педагогічної реабілітації осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення з науково-теоретичними основами застосування засобів оздоровчої реабілітації у комплексній корекційно-педагогічній роботі, набуття знань з методик проведення реабілітаційних та загальнооздоровчих заходів, оволодіння вміннями і навичками проведення масажу, фізично-реабілітаційних вправ у процесі корекційної роботи з особами з різними порушеннями мовлення.

Передумови для вивчення дисципліни: «Анатомія, фізіологія та патологія з основами валеології», «Спеціальна педагогіка з історією логопедії».

Міждисциплінарні зв'язки: «Основи медичних знань», «Методика ранньої діагностики і корекції розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогічно-оздоровча реабілітація осіб з вадами розвитку» студент повинен набути такі результати навчання:

1. **Знати:** мету і завдання педагогічно-оздоровчої реабілітації дітей з психофізичними вадами, основні засоби оздоровчої реабілітації, сучасні технології в оздоровленні та реабілітації дітей з мовленнєвими порушеннями,

науково-теоретичні основи масажу, сучасні методики щодо психофізіологічного оздоровлення дітей з вадами мовлення. Володіти понятійно-категоріальним апаратом з урахуванням складності визначення та застосування категорій у сучасній науці і практиці надання педагогічно-оздоровчої реабілітаційної допомоги особам з порушеннями мовлення.

2. *Вміти*: вільно визначати фізичний розвиток дитини, застосовувати засоби лікувальної фізичної культури та основні прийоми масажу задля реабілітації дітей з психофізичними порушеннями, використовувати методи педагогічно-оздоровчої реабілітації дітей з порушеннями мовлення, самостійно проводити масаж голови та верхнього плечового поясу, фізкультхвилинки для дітей-логопатів, застосовувати комплекс фізично-реабілітаційних вправ під час проведення корекційної роботи з особами з різними мовленнєвими порушеннями. Здійснювати педагогічно-оздоровчу реабілітаційну допомогу особам з вадами мовлення в межах професійної діяльності корекційного педагога (логопеда).

3. *Комунікація*: здатність дотримуватися у своїй діяльності сучасних принципів толерантності, діалогу і співробітництва; володіти культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами; спілкуватися державною мовою в межах потреби своєї професійної діяльності; використовувати основні способи і засоби міжособистісної комунікації, стилі мовлення, практичний досвід комунікації; вміння постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і корекційно-педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології в професійній діяльності.

4. *Автономність та відповідальність*: здатність аналізувати соціально й особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів; створювати рівноправний і справедливий клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Основи реабілітації	4	2	2	-	-	-	6	2	2	2	-	-	-	8
2.	Фізіотерапія	6	4	2	-	-	-	8	2	-	-	-	-	-	10
3.	Лікувальна фізична культура (ЛФК) у реабілітації дітей з психофізичними порушеннями	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
4.	Масаж як основна форма оздоровчої	6	4	2	-	-	-	6	2	2	-	-	-	-	10

	реабілітації осіб з вадами психофізичного розвитку														
5.	Методика і техніка виконання основних прийомів масажу	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
6.	Масаж верхніх кінцівок та голови	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
7.	Основні методи педагогічно-оздоровчої реабілітації осіб з мовленнєвими порушеннями	4	2	2	-	-	-	6	4	2	2	-	-	-	10
8.	Сучасні методики в реабілітації дітей з мовленнєвими порушеннями	6	4	2	-	-	-	6	2	2	-	-	-	-	8
9.	Дихальні методики в оздоровленні дітей з порушеннями мовлення	4	2	2	-	-	-	6	-	-					8
10.	Фізична реабілітація дітей з порушенням слуху та зору	3	2	2	-	-	-	6	-	-					10
11.	Реабілітація дітей, хворих на ДЦП	3	2		-	-	-	6	-	-					10
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	28	20	-	-	-	72	12	8	4	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Основи реабілітації. Історія лікувального застосування фізичних вправ та масажу. Види реабілітації, періоди та етапи реабілітації. Завдання, мета і принципи реабілітації. Механізм лікувальної дії фізичних чинників. Поєднання засобів фізичної реабілітації.

Тема 2. Фізіотерапія. Класифікація лікувальних фізичних чинників. Гідротерапія (прісна вода). Природні фізичні чинники. Фізіотерапія при роботі з дітьми з особливими потребами. Механотерапія. Лікувальне харчування. Магнітотерапія. Лікування ультразвуком. Світлолікування. Бальнеотерапія (природно та штучно виготовлені мінеральні води). Теплолікування (грязі (полоїди) та торф, глина, пісок, парафін, озокерит).

Тема 3. Лікувальна фізична культура (ЛФК) у реабілітації дітей з психофізичними порушеннями. Використання ЛФК в різних рухових режимах. Механізм лікувальної дії фізичних вправ. Засоби та форми ЛФК. Періоди застосування ЛФК. Загальні вимоги до проведення занять з ЛФК. Пасивна гімнастика.

Тема 4. Масаж як основна форма оздоровчої реабілітації осіб з вадами психофізичного розвитку. Історія лікувального застосування масажу. Анатомо-фізіологічні основи масажу. Вплив масажу на окремі системи організму. Загальні показання та протипоказання до застосування масажу. Гігієнічні вимоги до проведення масажу. Форми і методи лікувального масажу. Механізм лікувальної дії масажу. Різновиди масажу. Вплив масажу на дітей з особливими потребами (залежно від захворювання).

Тема 5. Методика і техніка виконання основних прийомів масажу. Основні правила масажу. Загальні методичні вказівки щодо основних прийомів масажу. Помилки, що найчастіше зустрічаються при проведенні масажу. Основи техніки масажу (поглажування, вижимання, розминання, потряхування, розтирання, активні і пасивні рухи з опором, ударні прийоми, струшування). Особливості застосування самомасажу.

Тема 6. Масаж верхніх кінцівок та голови. Масаж голови, шиї та обличчя: показання та протипоказання, методичні вказівки. Масаж обличчя (масаж лоба, очної області, носа, щік, носо-губної складки, вушних раковин за показаннями) та верхніх кінцівок: показання та протипоказання, методичні вказівки.

Тема 7. Основні методи педагогічно-оздоровчої реабілітації осіб з мовленнєвими порушеннями. Логопедичний масаж і лікувальна фізкультура в комплексній медико-педагогічній системі реабілітації дітей, підлітків і дорослих з мовленнєвими порушеннями. Оздоровча реабілітація дітей з ринолалією та порушенням голосу. Оздоровча реабілітація дітей із заїкуватістю. Оздоровча реабілітація дітей із дизартрією.

Тема 8. Сучасні методики в реабілітації дітей з мовленнєвими порушеннями. Дельфінотерапія. Іпотерапія. Кольоротерапія. Авторські методики Шведової, Д'якової, Петьо, Війта-терапія, Бобат-терапія. Гімнастика для стимуляції мовленнєвих центрів.

Тема 9. Дихальні методики в оздоровленні дітей з порушенням мовлення. Методика О. М. Стрельникової. Методика К. П. Бутейко. Методика Іванова.

Тема 10. Фізична реабілітація дітей з порушенням слуху та зору. Стан розвитку рухової активності дітей з вадами слуху. Особливості лікувальної фізичної культури для осіб із порушеним слухом у різному віці. Форми занять фізичною культурою у шкільному віці. Фізичні методи відновлення фізичного здоров'я при вадах слуху. Масаж при порушеннях слуху. Основи реабілітації осіб з вадами слуху та мовлення.

Стан фізичного розвитку осіб різного віку з вадами зору. Особливості лікувальної фізичної культури для осіб із порушеним зором у різному віці. Форми занять фізичною культурою у шкільному віці. Особливості занять фізкультурою при міопії. Ступені порушення зору. Причини інвалідності по зору. Завдання, мета і принципи фізичної реабілітації при захворюваннях зорового аналізатору. Фізичні методи відновлення фізичного здоров'я при вадах зору. Масаж при порушеннях зору.

Тема 11. Реабілітація дітей, хворих на ДЦП. Форми дитячого церебрального паралічу та їх ускладнення. Етіопатогенетичні механізми

виникнення ДЦП. Клінічні прояви дитячого церебрального паралічу. Загальна характеристика методів ЛФК при ДЦП. Клініко-фізіологічне обґрунтування лікувального застосування фізичних вправ при ДЦП. Механізм дії фізичних вправ. Показання та протипоказання к призначенню фізичних вправ при ДЦП. Відновлювальне лікування ДЦП (ЛФК, фізіотерапевтичні методи, методи масажу, нетрадиційні засоби). Форми і методи ЛФК. Ранкова гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика. Лікувальні вправи у воді. Тренажери. Оцінка ефективності застосування ЛФК у комплексному лікуванні. Сучасні реабілітаційні програми і методики для дітей, хворих на ДЦП. Диспансерний нагляд за хворими.

5.2. Тематика семінарських занять

Тема 1. Основи реабілітації.

Тема 2. Фізіотерапія.

Тема 3. Лікувальна фізична культура (ЛФК) у реабілітації дітей з психофізичними порушеннями.

Тема 4. Масаж як основна форма оздоровчої реабілітації осіб з вадами психофізичного розвитку.

Тема 5. Методика і техніка виконання основних прийомів масажу.

Тема 6. Масаж верхніх кінцівок та голови.

Тема 7. Основні методи педагогічно-оздоровчої реабілітації осіб з вадами мовлення.

Тема 8. Сучасні методики в реабілітації дітей з мовленнєвими порушеннями.

Тема 9. Дихальні методики в оздоровленні дітей з порушенням мовлення.

Тема 10. Фізична реабілітація дітей з порушенням сенсорних функцій та хворих на ДЦП.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	10	26	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - конспект першоджерел - підготовка повідомлення (доповіді); - підготовка до презентації результатів дослідження.	16 18 10 14	26 20 14 18	Анотації наукових статей Конспект Повідомлення (доповідь) Презентація
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика повідомлень (доповідей)

1. Історія розвитку реабілітології як науки.
2. Теоретико-методичне обґрунтування засобів фізичної реабілітації.
3. Вплив лікувальної дії фізичних вправ на осіб з вадами мовлення.
4. Особливості застосування логопедичного масажу.
5. Методичні прийоми дозування фізичних навантажень при відновленні здоров'я.
6. Рухливі ігри як засіб реабілітації дітей з мовленнєвими вадами.
7. Оздоровча ходьба та біг як засоби фізичної реабілітації осіб з вадами мовлення.
8. Теренкур як засіб фізичної реабілітації осіб з вадами мовлення.
9. Історія механотерапії.
10. Працетерапія при мовленнєвих вадах.
11. Іпотерапія для осіб з вадами мовлення.
12. Аква-аеробіка як засіб фізичної реабілітації осіб з вадами мовлення.
13. Плавання як засіб фізичної реабілітації осіб з вадами мовлення.
14. Загальні гідротерапевтичні процедури як засіб фізичної реабілітації осіб з вадами мовлення.
15. Основи застосування ароматерапії у фізичній реабілітації осіб з вадами мовлення.
16. Основи застосування фітотерапії у фізичній реабілітації осіб з вадами мовлення.
17. Основи застосування апітерапії у фізичній реабілітації осіб з вадами мовлення.
18. Основи застосування герудотерапії у фізичній реабілітації осіб з вадами мовлення.
19. Пейзажетерапія як засіб фізичної реабілітації.
20. Застосування арт-терапії в реабілітаційній роботі з особами з вадами мовлення.
21. Блокові механотерапевтичні апарати.
22. Маятникові механотерапевтичні апарати.
23. Психологічна реабілітація осіб з вадами мовлення.
24. Особливості організації роботи реабілітаційних центрів в Україні.
25. Соціальна реабілітація неповносправних в Україні.
26. Законодавча база фізичної реабілітації в Україні.

Орієнтовні завдання для самостійної роботи

1. Розробити комплекс вправ для занять з ЛФК з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку (нозологія за вибором студента).
2. Розробити методичні рекомендації для проведення масажу особам з особливими потребами (нозологія на вибір студента).
3. Дібрати вправи для проведення логопедичного масажу дітям з мовленнєвими порушеннями (порушення на вибір студента).

4. Дібрати вправи для проведення дихальної гімнастики з дітьми та дорослими.
5. Дібрати вправи для відновлювального лікування дітей з порушеннями сенсорних функцій та хворих на ДЦП.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді повідомлення (доповіді) та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Завдання, мета і принципи реабілітації.
2. Логопедичний масаж і лікувальна фізкультура в комплексній медико-педагогічній системі реабілітації осіб з мовленнєвими порушеннями.
3. Фізичні методи відновлення фізичного здоров'я при вадах зору.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та схема формування підсумкової оцінки*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Повідомлення (доповідь)	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *повідомлення (доповіді)* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на кожне з трьох питань складає 10 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела:

1. Бирюков А. А. Лечебный массаж. К. : Олимпийская литература, 1995.
2. Вовкенич А. С. Вступ у фізичну реабілітацію (матеріал лекцій) : навч. посібник. Львів : Українські технології, 2008.
3. Дубровский В. И. Лечебная физическая культура (кинезотерапия) : учеб. для студ. 2-е изд., стер. М. : ВЛАДОС, 2001.
4. Епифанов В. А. Восстановительная медицина : справочник. М. : Гэотар-Медиа, 2007.
5. Епифанов В. А. Лечебная физическая культура. М. : Гэотар-Медиа, 2002.
6. Медична та соціальна реабілітація : навч. посібник / За заг. ред. І. Р. Мисули, Л. О. Вакуленко. Тернопіль : ТДМУ, 2005.
7. Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація: підручник. К. : Олан, 2005.
8. Мурза В. П. Фізична реабілітація : навч. посібник. К. : Олан, 2004.
9. Мухін В. М. Фізична реабілітація. 2-е вид. К. : Олімпійська література, 2005.
10. Окамото Гері. Основи фізичної реабілітації : навч. посібник. Львів : Галицька видавнича спілка, 2002.
11. Порада А. М., Солодовник О. В., Прокопчук Н.Є. Основи фізичної реабілітації : навч. посібник. 2-е вид. К. : Медицина, 2008.

12. Штенберг А. Е., Белая Н. А. Массаж для взрослых и детей. К. : Здоровье, 1996.

10.2. Допоміжні джерела:

1. Бандуріна К. Фізична реабілітація дітей з церебральним паралічем в умовах емоціональної школи: метод. рекомендації. Запоріжжя, 2009.

2. Бондаровська Н. В. Фізична реабілітація різних вікових груп : навч. посібник. Запоріжжя : ЗДУ, 2002.

3. Відновлювальні засоби працездатності у фізичній культурі і спорті / Авт. кол. І. О. Ячнюк, О. О. Воробйов, Л. В. Романів та ін. : підручник. Чернівці : Книги–ХХІ, 2009.

4. Гумінова Х. Є., Треч В. М. Методика використання засобів фізичного виховання для корекції рухової функції глухих дітей молодшого шкільного віку : навч. посібник. Л., 2005.

5. Маліков М. В., Свасьєв А. В., Богдановська Н. В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті : навч. Запоріжжя : ЗДУ, 2006.

6. Мальована Г. П. Основи фізичної реабілітації : навч. посібник. Львів, 2006.

7. Марченко Л. Ігровий метод у фізичному вихованні молодших школярів допоміжних шкіл : метод. посібник. Львів : Українські технології, 2004.

8. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації : навч. посібник / Авт. кол. Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовський, Л. Войчишин. Львів : ЗУКЦ, 2010.

9. Справочник по реабилитации / Н. А. Генш, Т. Ю. Клипина, Ю. Н. Улыбина. Ростов-на-Дону: Феникс, 2008.

10. Степашко М. В., Сухостат Л. В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник. К. : ВСВ «Медицина», 2010.

11. Федорів Р., Ріліп'юк А., Грицько Р. Загальна фізіотерапія : навч. посібник. К. : Здоров'я, 2004.

12. Физическая реабилитация : учеб. для студ. / Под ред. проф. С. Н. Попова. Ростов-на-Дону: Феникс, 2006.

13. Шаповалова В. А., Коршак В. М., Халтагарова В. М. та ін. Спортивна медицина і фізична реабілітація : навч. посібник. К. : Медицина, 2008.

10.3. Інтернет-ресурси:

1. Закон України «Про охорону дитинства». URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14>

2. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні». URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2961-15>

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. №1545 «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей з інвалідністю». URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1545-2000-%EF>

4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 р. №623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини з інвалідністю та Порядку їх складання». URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1197-07>

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.¹

---

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року